

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA PROJEKTU SPECIFICKÉHO VÝZKUMU 2015 ZA ROK 2016

Název projektu: Čarodějnické a kouzelnické procesy ve světle zahraniční historiografie

Řešitelský tým: Mgr. Zuzana Kobrlová (studentka Ph.D.), doc. PhDr. Veronika Středová, Ph.D.

Popis a splnění cílů řešení: S ohledem na téměř úplnou absenci zahraniční literatury tematicky se vztahující k procesům s čarodějnicemi a kouzelnicemi v domácích knihovnách jsem považovala zahraniční cestu do Rakouska (Vídeň, 1. 7. – 19. 7. 2015), kterou mi laskavě umožnila Univerzita Hradec Králové, a které tímto také děkuji, za nezbytný předpoklad k dalšímu zpracování uvedeného tématu. Využívala jsem zdrojů z knihovny Vídeňské univerzity, zejména jedné z jejích specializovaných součástí, tj. Fachbereichsbibliothek Geschichtswissenschaften. Literatura dotýkající se čarodějnických a kouzelnických procesů v Evropě, především západní Evropě, je zde hojně zastoupena jak monografiemi, tak důležitou ediční řadou Hexenforschung, jejíž vydávání zajišťuje Arbeitskreis Interdisziplinäre Hexenforschung (AKIH). Podařilo se mi zde projít všech třináct stávajících svazků edice (dva další se aktuálně připravují a budou prezentovány na připravovaném únorovém kolokviu ve Stuttgartu). Stejně tak jsem se snažila věnovat pozornost stěžejním publikacím k tématu, které jsem dosud neměla možnost prostudovat. Největším dílem jsou v knihovně zastoupeny monografie německy píšících autorů, avšak publikace autorů jako Stuart Clark (Thinking with Demons) či Lyndal Roper (Oidipus and the Devil) jsou zde zpravidla dostupné také v originálním, tj. anglickém znění. Knihovna dále nabízí množství historických časopisů jak německých, tak anglických. Nebylo však možné, s ohledem na rozsah literatury k tématu ve vztahu k časovému horizontu pobytu, prostudovat vše přímo na místě. Z tohoto důvodu jsem využila také možnosti pořídit kopie některých monografií, především jejich teoretických úvodů.

Věřím, že bez dostatečného přehledu o dosavadním historiografickém vývoji není možné adekvátně reagovat na zahraniční bádání v oblasti čarodějnických a kouzelnických procesů, na velmi podnětnou erozi, která se začíná v posledních dvaceti až třiceti letech výrazně projevovat na poli zahraniční (tj. především jazykově německé a anglické) historiografie, která tímto způsobem reviduje některé dlouhodobě tradované teze dotýkající se např. tortury či iniciace procesů skrze elitní společenské vrstvy. Velmi ráda bych proto znovu poděkovala Univerzitě Hradec Králové za ochotu podpořit mé další studium, které, jak doufám, napomůže nejen vhodnějšímu uchopení tématu, ale umožní mi taktéž dále adekvátním způsobem reagovat na rozsáhlý vývoj této oblasti historického zájmu.

Jako výstup ze zahraniční cesty jsem zpracovala studii s názvem Čarodějnické a kouzelnické procesy v zahraniční historiografii, která je orientována na stav a vývoj bádání v posledních cca třiceti letech. Jedná se především o literaturu jazykově německou a anglickou. Studie čítá v editoru Word 25 normostran při řádkování 1,5 a velikosti písma 12 a byla nabídnuta Časopisu matice moravské. Předkládaná studie si klade za cíl seznámit domácí historiografii s terminologií, koncepty i s metodologickými přístupy v této oblasti výzkumu. Z textu poté nepřímo vyplývá také rozdíl mezi soudobým bádáním domácím a zahraničním, přičemž domácí bádání nyní vykazuje dlouhodobější nedostatky a jistou míru zpoždění oproti poměrně rychlému a zásadnímu vývoji historiografie věnující pozornost právě perzekuci osob obviněných z užívání magie či přímo se spojení s ďáblem na mezinárodním poli. V této studii jsem se snažila přiblížit nejen vlastní vývoj bádání, tj. postupné střídání jednotlivých teorií či přístupů k tématu za využití dalších vědeckých disciplín jako antropologie, etnologie, psychologie či dějiny umění, ale také závažné monografie a studie předních světových odborníků. Reflektován je jak vlastní vývoj poznatků spojených s bádáním o perzekucích tzv. čarodějnické sekty, tak postupná expanze geografická a tematická, která stále více zahrnuje nejen oblasti evropské, ale nejnověji taktéž africké či asijské. Tematické rozšíření lze mimo jiné sledovat v přesunu zájmu od ženských obětí k mužským a dětským účastníkům procesů. V této souvislosti je také nutno doplnit, že vedle přehledu vývoje bádání, jsem zvolila také některá témata, která považuji s ohledem na soudobý stav české historiografie v otázce perzekucí za podstatná a vhodná k revizi, respektive k inovaci na základě poznatků prezentovaných vědci v současnosti. Jedná se především o dosud, do jisté míry, stereotypně přejímané konstrukce. V textu proto odděluji některé výrazné otázky spjaté například s úlohou tortury v procesech s čarodějnicemi a kouzelnicemi či tomu, zda lze vlastní procesy označit za výnosný program vládnoucích vrstev. Doplnuji, že v současnosti probíhá recenzní řízení.

S ohledem na výše uvedené věřím, že se mi podařilo naplnit jak časový plán řešení projektu, tak badatelský záměr, který předesílal snahu po informování o výsledcích mezinárodního bádání na poli procesů s čarodějnicemi a kouzelnicemi.

Výsledky publikační činnosti v OBD/RIV (přiložte export z OBD/uved'te ID záznamu:
studie v recenzním řízení

Stav výstupu: rozpracovaný x dokončený x přijatý redakcí k otištění x otištěn (uved'te kde) Zpracovaná studie s názvem Čarodějnické a kouzelnické procesy v zahraniční historiografii byla v roce 2016 nabídnuta časopisu Theatrum historiae. Nyní probíhá recenzní řízení.

Celkem přidělené prostředky: Výše dotace činila 21.959 Kč. Z této částky byly hrazeny mzdy, poté zákonné odvody na sociální a zdravotní pojištění, knihy a kancelářský materiál či elektronický česko-německý slovník. Dále bylo z této částky vyplaceno stipendium. Doplňuji, že zahraniční cesta (ubytování, stravné, aj.) byla dofinancována ze stipendijního fondu.

Vyúčtování dotace – popis hospodaření s prostředky (přiložte výsledovku EIS Magion):

Univerzita Hradec Králové																	Dne: 17.12.2015 11:08:44
																	Strana 1
																Výsledovka po účtech s pohyby	
																Pohyby za období 2015 / 01 - 12	
		Pracoviště:														Všechny vybrané analytiky	
		Činnost:														Všechny vybrané analytiky	
		Fullcost:														Všechny vybrané analytiky	
		Zakázka:														Čarodějnické a kouzelnické procesy	
		Podzakázka:														Všechny podzakázky	
Účet		Název účtu											Má dáti				Zůstatek k 2015 / 12
501	006	Spotřeba materiálu knihy, časopisy DU															
		Počáteční stav											0,00				
		ZAV/0311/00413/15											667,00			0,00	knihy
		ZAV/0311/00425/15											404,00			0,00	kniha
501	006	Spotřeba materiálu knihy, časopisy DU											1 071,00			0,00	1 071,00

[illegible]

[illegible]